

Raadsvergadering d.d. 18 juni 2026

Aan de raad,

Onderwerp

Wijzigen gemeenschappelijke regeling Blink fase 2

Portefeuillehouder

J.H.C.M. Briels

Beslispunten

1. Af te zien van het naar voren brengen van zienswijzen over de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Blink fase 2.

Samenvatting

Het college van de gemeente Laarbeek is deelnemer aan de Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blink, hierna: 'GR Blink'. GR Blink is een openbaar lichaam, ingesteld op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen waaraan deelnemen de colleges van de gemeenten Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Someren, Son en Breugel.

Tot de taken van GR Blink behoren, naast het inzamelen, sorteren, vermarkten en (eind)verwerken van (grondstoffen in) grof en fijn huishoudelijk afval, de gladheidsbestrijding en reiniging van de openbare ruimte. De beide laatstgenoemde diensten zijn zogenaamde verzoektaken.

Voorname colleges stellen hun raden op initiatief van het Algemeen Bestuur van Blink voor de huidige gemeenschappelijke regeling, de Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blink 2025, te wijzigen. Deze voorgestelde wijziging maakt onderdeel uit van een strategisch traject. Tot 31 december 2024 bestond de GR Blink naast de negen deelnemende gemeenten ook uit de private partij PreZero. Uit verschillende rapporten werd geconcludeerd dat de rechtmatigheid van deze constructie vanuit aanbestedingsrechtelijk perspectief ter discussie zou komen te staan. PreZero gaf in 2023 aan de samenwerking in Blink verband te willen beëindigen. Met het uittreden van PreZero diende de Gemeenschappelijke Regeling te worden aangepast. Er is toen besloten om dit in twee fasen te doen.

In de eerste fase is PreZero uitgeschreven en zijn er juridisch-technische aanpassingen gemaakt, zodat de Gemeenschappelijke Regeling voldoet aan de huidige wet- en regelgeving. Een voorstel ter wijziging van die regeling is toentertijd aan de gemeenteraden voor zienswijzen en daarna voor toestemming voorgelegd. Deze Gemeenschappelijke regeling reiniging Blink 2025 is ingegaan per 1 januari 2025.

Nu volgt de tweede fase, waarbij er beleidsmatige wijzigingen in de Gemeenschappelijke Regeling zijn gemaakt. De gemeenteraden van de deelnemende Blink-gemeenten krijgen nu de gelegenheid een zienswijze kenbaar te maken op deze gewijzigde ontwerpregeling. Later dit jaar volgt de toestemmingsprocedure.

Zoals gebruikelijk is aan dit voorstel een ontwerpbesluit verbonden. Het dictum van dat ontwerpbesluit luidt om geen zienswijzen naar voren te brengen. Dat is in dit geval niet meer dan een suggestie aan uw raad. Wij vragen om een zienswijze op een ontwerpregeling die wij zelf mede hebben opgesteld. Onder die omstandigheden achten wij het niet in de rede liggen om een inhoudelijke zienswijze voor te bereiden.

Aanleiding

De aanleiding voor het wijzigen van de Gemeenschappelijke Regeling is gelegen in de driejaarlijkse evaluatie van het functioneren van het openbaar lichaam. In het evaluatierapport van 20 juli 2021 zijn aanbevelingen gedaan om een onderzoek te doen naar de juridische basis van GR Blink vanuit aanbestedingsrechtelijk perspectief en om een strategisch traject te doorlopen. Volledigheidshalve gaan wij hieronder nog eens kort in op de uitkomsten van de evaluatie.

In opdracht van het Algemeen Bestuur heeft advocatenkantoor AKD op 2 februari 2022 een rapport uitgebracht over de rechtmatigheid en juridische houdbaarheid van de huidige structuur. Daarna is door het Algemeen Bestuur vervolg gegeven aan het Berenschot advies om ook een strategisch traject te doorlopen. De uitkomsten van het juridisch onderzoek zijn door opdrachtnemer BDO verwerkt in haar eindrapport.

Een belangrijke conclusie die BDO getrokken heeft is dat de gemeenten de samenwerking via een gemeenschappelijke regeling wensen voort te zetten, maar dat eisen van rechtmatigheid een verdere deelname van PreZero aan die gemeenschappelijke regeling eigenlijk uitsluiten. PreZero heeft daaruit haar eigen conclusie getrokken en bij brief van 9 maart 2023 aangekondigd de samenwerking in Blink-verband te willen opzeggen.

Dit alles is voor het Algemeen Bestuur reden geweest om u volgtijdelijke twee wijzigingsvoorstellen te doen voor GR Blink.

Het eerste voorstel, ook naar gerefereerd als fase 1, was gericht op het voortzetten van de huidige gemeenschappelijke regeling zonder verdere deelname van de private partij PreZero. Dit heeft geresulteerd in vaststelling van de Gemeenschappelijke regeling reiniging Blink 2025.

Nu wordt een tweede voorstel bij uw college en raad in procedure gebracht. Het gaat dan om een wijziging van de GR Blink, fase 2, aan de hand van de meer beleidsmatige uitkomsten van het strategisch traject. Deze wijzigingen zijn gebaseerd op de businesscase opgesteld door BDO die eerder met uw raad is gedeeld.

Beoogd effect en/of resultaat

De colleges van de gemeenten Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Someren, Son en Breugel hebben gezamenlijk de Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blink, ofwel GR Blink getroffen. Ieder college heeft op eigen wijze de mate en soort van afvalinzameling en reinigingstaken ondergebracht in GR Blink, van reguliere afvalinzameling tot milieustraat, van GFT- tot PMD-inzameling. GR Blink wordt als Gemeenschappelijke Regeling bestuurd door een Algemeen Bestuur, bestaande uit vertegenwoordigers van alle deelnemende gemeenten, en een Dagelijks Bestuur. Gemeente

Helmond geeft invulling aan de voorzittersrol in zowel het Algemeen Bestuur als het Dagelijks Bestuur.

Tot aan 31 december 2024 bestond GR Blink naast de negen deelnemende colleges ook nog uit de private partij PreZero. Met het uittreden van PreZero uit de Gemeenschappelijke Regeling diende de Gemeenschappelijke Regeling te worden aangepast. Een voorstel ter wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling is indertijd aan de raden voorgelegd. Het betreffende voorstel had betrekking op het uitschrijven van PreZero uit de Gemeenschappelijke Regeling en een aantal juridisch technische aanpassingen.

Er is toen al aangekondigd dat nog een fase 2 zou volgen met daarin ruimte voor meer beleidsmatige wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling.

Argumenten

1.1 De beleidsmatige wijzigingen aan de Gemeenschappelijke Regeling vloeien voort uit het strategisch traject dat Blink doorlopen heeft

De eerste fase is in 2024 afgerond. Deze had betrekking op het uitschrijven van PreZero en een aantal juridisch technische aanpassingen aan de Gemeenschappelijke Regeling.

Deze tweede fase heeft betrekking op de positionering van Blink als gemeentelijke uitvoeringsorganisatie en de rol die de deelnemende colleges voor Blink in de toekomst zien weggelegd. Deze invulling vloeit voort uit de Business case die accountants- en adviesorganisatie BDO in het kader van het strategisch traject voor GR Blink heeft opgesteld.

De wijzigingen hebben met name betrekking op de artikelen 4 en 5, die gaan over de basis- en verzoektaken van GR Blink. Verder is in de artikelen 40 en 41 een aangepaste regeling opgenomen voor toe- en uittreding.

In artikel 4 zijn de taken van Blink beschreven. Het gaat om basistaken en om verzoektaken. Basistaken gelden voor alle deelnemende gemeenten en verzoektaken kunnen door Blink op verzoek van deelnemende colleges worden uitgevoerd. Voor de basistaken is de taakverdeling op hoofdlijnen: de gemeenten bepaalt 'wat' er moet gebeuren en Blink bepaalt de wijze waarop het gebeurt (het 'hoe'). Het uitgangspunt is dat alle afvalstromen bij Blink worden ondergebracht. Blink krijgt de inzameling van de afvalstromen in beheer en de afvalstromen in eigendom overgedragen. Hiermee kan Blink daarmee de inzameling en vermarkting synergetisch laten plaatsvinden. Deze activiteiten liggen in het verlengde van de huidige activiteiten en passen goed bij de ontwikkeling zoals beschreven in de Businesscase voor Blink. Elk college kan in beleid nadere regels stellen over de wijze waarop dit wordt uitgevoerd. Op die wijze kan rekening worden gehouden met de lokale belangen die de gemeente wil dienen met haar afvalbeleid. In de gewijzigde gemeenschappelijke regeling is expliciet opgenomen dat Blink zich bij haar taakuitvoering te houden heeft aan die gemeentelijke regels.

Bij verzoektaken gaat het om reiniging gerelateerde taken in de openbare ruimte. Daaronder vallen onder meer activiteiten als gladheidsbestrijding, vegen van de wegen, onkruidbestrijding en het legen van prullenbakken.

In artikel 5 zijn de bevoegdheden van Blink opgenomen. Op grond van de gemeentelijke Afvalstoffenverordening hebben de deelnemende gemeenten Blink aangewezen als inzameldienst. Om te komen tot een goede taakuitoefening dragen de colleges van B&W al hun toekomstige bevoegdheden aan Blink over. Voor het opstellen van beleid zijn de gemeenten verantwoordelijk en werken daarbij nauw samen met Blink. Niet alleen het stellen van regels blijft bij de gemeenten berusten maar ook het nemen van besluiten op basis van die regels.

Wij menen dat met de gewijzigde artikelen 4 en 5 een betere en duidelijkere taakafbakening is geïntroduceerd tussen enerzijds de deelnemende colleges en het bestuur van Blink anderzijds.

In de artikelen 40 en 41 is een voorziening getroffen voor een toe- of uittreding van een deelnemer in c.q. uit Blink. Voor de toetreding tot Blink is geen al te hoge drempel opgeworpen met de gedachte dat een mogelijke toetreding afhankelijk is van de capaciteit van Blink en de toetreding leidt tot of kan leiden tot synergievoordelen voor de deelnemers. Het artikel inzake de uittreding is, in vergelijking met het artikel uit de vigerende regeling, flink aangepast. Het artikel is hiermee in lijn gebracht met de voorwaarden die samenhangen met de meest recente wijziging van de Wet gemeenschappelijke regeling. Net zoals bij de toetreding is ook bij uittreding sprake van maatwerk en toegesneden op het specifieke geval. Samengevat komt de aangepaste uittredingsregeling erop neer dat het de deelnemende colleges met instemming van hun raden zijn die bepalen onder welke voorwaarden een college kan uittreden uit de gemeenschappelijke regeling. Het is niet langer het algemeen bestuur dat hierin het laatste woord heeft.

Voor een nadere duiding van de voorgestelde wijziging is een toelichting opgenomen. In de toelichting is te lezen waarom tot bepaalde keuzes is gekomen. Deze toelichting maakt onderdeel uit van de regeling en kan in samenhang worden gelezen.

Verder zijn een "was/wordt-tabel" en een "Samenvatting taken en rollen gemeenten en GR Blink" als bijlage toegevoegd. In de "was/wordt-tabel" is aangegeven wat de wijzigingen zijn in de ontwerpregeling ten opzichte van de Gemeenschappelijk regeling reiniging Blink 2025 (fase 1) en ten opzichte van de Gemeenschappelijke regeling Blink 2022, de gemeenschappelijke regeling vóór de uitwerking van het strategische traject.

1.2 Het vaststellen van de gewijzigde regeling verloopt in twee stappen. Het betreft hier de zienswijzeprocedure.

Gemeenteraden worden eerst, conform artikel 1, lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regelingen in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen uit te brengen op de wijziging van de gemeenschappelijke regeling. Dat is de stap die nu voorligt.

Nadat de zienswijzen zijn ontvangen zal het Algemeen Bestuur van Blink zich buigen over de uitgebrachte zienswijzen en de colleges hierover adviseren. Het is vervolgens aan alle deelnemende colleges om te besluiten een al dan niet aan de zienswijzen aangepaste ontwerpregeling aan hun gemeenteraad voor te leggen met het verzoek toestemming aan hen te verlenen om die regeling aan te gaan met de andere colleges.

Kanttekeningen o.a. financiële, juridische, communicatieve en veiligheidsaspecten

Niet van toepassing

Vervolgstappen

De raad brengt een zienswijze uit bij het eigen college. In de praktijk is het zo dat het algemeen bestuur van Blink een coördinerende rol speelt. Dit heeft te maken met de vereiste van uniformiteit over de tekst van de gemeenschappelijke regeling die de colleges uiteindelijk gaan treffen. Vandaar dat de zienswijzen door de colleges worden doorgestuurd naar het algemeen bestuur met het verzoek die te bundelen en te voorzien van een concept reactie. Die reacties komen dan samen met een al dan niet aangepaste ontwerpregeling terug naar de colleges, waarna die besluiten of de ontwerpregeling c.q. het treffen daarvan voor toestemming wordt voorgelegd aan de eigen raad.

Bijlagen (meegezonden stuk(ken), ter inzage gelegde stukken)

1. Ontwerp Gemeenschappelijke regeling Blink 2026
2. Toelichting Gemeenschappelijke regeling Blink 2026
3. Samenvatting taken en rollen gemeenten en GR Blink
4. Was/wordt-tabel (fase 2)
5. Concept raadsbesluit

Het college van burgemeester en wethouders,

gemeentesecretaris

burgemeester

J.W.M. van de Ven

L.A.G.P. van der Aa